

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 674. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868140544/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ihjelslaet af den rasende Befolkning i Wien. Dingelstedts Digt *Den 7. Oktober* forherliger den Ihjelslagne, og Digteren benytter Lejligheden til at sige sig løs fra Revolutionen og al dens Gerning.

Nu flygtede Kejseren for anden Gang fra Wien. Medens Radetzky besejrede Oprøret i Lombardiet, indesluttede Windischgrätz, som havde faaet Overbefalingen over Hæren, Hovedstaden med sine Tropper. I en Kamp, der varede fra 24.—29. Oktober, blev Udenværkerne og Forstæderne tagne; Byen var allerede af Mangel paa Levnedsmidler, Krudt og Kugler gaaet ind paa at overgive sig paa Naade og Unaade, som Windischgrätz forlangte, da gennem Gaderne Raabet lød: Ungarerne kommer. Man saa dem fra Stefanstaarnet, og Jubelen var stor. Den sluttede Overenskomst blev brudt, de afleverede Geværer atter tagne tilbage fra Tøjhusene, og Udfald foretagne for at understøtte Ungarerne, hvis Kanoner man hørte. Men den ungarske Hær blev fuldstændigt slaaet af Jellatsjitsj. 31. Oktober holdt Windischgrätz, 2. November Jellatsjitsj sit Indtog i Wien. Belejringstilstand forkyndtes; Krigsreiter, Dødsdomme, Henrettelser fulgte.

Medens Valgene til det første tyske Parlament i Frankfurt am Main fandt Sted, foretoges i Prøjsen ogsaa Valgene til den grundlovgivende Forsamling for hele Landet, der traadte sammen i Maj og aabnedes af Kongen. Den talte kun faa betydelige Mænd, da man havde sendt sine bedste Mænd til Frankfurt. I Berlin herskede en næsten lovløs Tilstand; Tøjhuset blev stormet og plyndret. Forsamlingen blev holdt i en afhængig og skræmmet Tilstand af de politiske Klubber. Den afviste Regeringens Forfatningsforslag som ikke folkeligt nok. Deraf et første Ministerskifte. Et nyt Ministerium kom Forsamlingens Ønsker i højere Grad imøde, men stødte sammen med Flertallet, da dette fordrede, at Regeringen skulde gøre det til en Ærespligt for de Officerer, der ikke var enige med de nye Grundsætninger for Statsstyrelsen, at træde ud af Hæren. Da ogsaa det nye Ministerium som Følge af dette Forslags Anlagelse maatte træde tilbage, dannedes et tredje Ministerium, Pfuël. Den sidste Dag i Oktober behandlede Forsamlingen en Opfordring til Ministeriet om «med alle Midler at skride ind til Beskyttelse af den i Wien truede Folkfrihed». Men da en Folkehob under denne Forhandling forsøgte voldelig Indvirkning paa Forsamlingens Beslutninger og forhaanede Ministeriet, gik ogsaa dette af, og nu dannede Kongen (2. November) en Kampregering med hans Halv-

onkel Grøv Brandenburg som Første minister. Det nye Ministerium besluttede Forsamlingens Flytning fra Berlin til Brandenburg og lod (10. November) General Wrangel i Spidsen for den fra Danmark tilbagevendte Hær rykke ind i Berlin. Saa blev Borgervæbningen opløst og Belejringstilstand erklæret.

Og saa frugtesløst som Revolutionerne i Wien og Berlin forløb, saa frugtesløs blev den første tyske Rigsdag, der aabnedes i Frankfurt 18. Maj 1848 og som sprængtes af Tropper den 18. Juni 1849 i Stuttgart. Den Rigsforstander, den havde valgt, Erkehertug Johan, gjorde Sit til at gøre den Østerrig underdanig; forgæves tilbød den i April 1849 Fr. Wilhelm IV den tyske Kejserkrone. Dens Suverænitet blev traadt under Fødder allerede da Windischgrätz i November 1848 lod Robert Blum, trods hans Ukrænkelighed som Medlem af Rigsparlamentet, skyde i Brigittenau; dens Betydning som Rigsforsamling faldt bort, altsom dens konservative Medlemmer fjernede sig og afrejste fra den. Da den splittedes i Stuttgart, var Reaktionen sejerrig over hele Europa:

Da saa man de trofaste Sidste sig sprede,
der havde om Frelseren længst holdt sig rede.
Deres Jordevandring de monne begynde
for Frelsens Ord overalt at forkynde,
vel vidende, at Landflygtigheds Kval,
Fattigdom, Lidelser uden Tal,
Fængsling og Død dem forbeholdt bleve.
Men «Frelsens Ord vil dem overleve».
I Trælle, der lystre de blodige Bud nu,
vid, Ordet er vordet Kød og er Gud nu!

Saaledes sang en af de sidste Trofaste, Moritz Hartmann. Han følte rigtigt, at Ideerne overlevede de ydre Omskiftelser.

I Slutningen af 1848 kunde Revolutionens Digtere kun besyngte deres faldne Mænd og dræbte Forhaabninger. Blandt dem staar Freiligrath og Hartmann højest, og typiske for Tidsalderens Sørgedigte over dens Helte er disse to Digteres Mindesange over Robert Blum, der ved sin faste og milde Karakter, sit jævne Væsen og sin besindige Holdning blev staaende for Samtidens Bevidsthed som et folkeligt Gudebillede*).

I Hartmanns *Rimkrønike* hedder det vemodigt om ham:

*) Småkn. ovenfor *Små. Skr. II* 409.